

drive Forretning med at give Møde for Retten — ere upaaankelige. Lovforslaget § 125 giver sluttelig den Regel, at „Omfostringer ved procesjuelle Skridt, som Retten anordner, kunne foreløbig kræves betalte enten af den Part, i hvis Interesse Retten anser det foretagne for at være, eller af begge Parter i det af Retten bestemte Forhold“. Særlig bør endnu fremhæves, at ifølge § 264 kan Retten blandt andet, efter at Sagen er udproduceret og optagen til Dom, samt uden at tilkalde Parterne eller senere give dem Vejledning til nogen Udtalelse, „afkræve sagkyndige deres skriftlige eller mundtlige Udtalelser om de tvivlsomme Punkter“. Udgifterne herved „udredes forskudsvis af det offentlige, indtil det ved den endelige Dom kan afgøres, hvo af Parterne der skal bære dem. Til Begrundelse af denne ejendommelige Fremgangsmaade, bag Parternes Ryg, men paa deres Bekostning, en Fremgangsmaade, der ikke synes at være i bedste Harmoni med den Fundamentalregel, der indeholdes i danske Lovs 1—4—1, hedder det i Proceskommissionens Motiver S. 121 blandt andet: „I mange Tilfælde har denne blot Karakteren af Belæringer og Oplysninger, Retten indhenter til egen Efterretning, og Parternes Medvirkning herved er ganske overlødig.“ Det tilføjes, at det imidlertid er klart, at der maa være en Regel for, af hvem Omfostringerne skulle betales.

Til de foranstøttede Bestemmelser og andre slutter sig et intensivt Straffesystem. Saaledes kan Retten ifølge § 81 for Fornærmelser mod Retten eller nogen af de i samme mødende samt for Ulydighed mod Formandens Befalinger ved upaaankelig Kendselse pålægge Straf af Bøder indtil 40 Kr. eller simpelt Fængsel indtil 8 Dage. §§ 146—153 indeholder en Række Bestemmelser, hvorefter den Part eller Sagfører, eller begge tilfammen, der stønnes uden rimelig Grund at have anlagt Retslag eller anvendt Retsmidler, eller sat sin Modpart i den Nødvendighed at anlægge Retslag eller anvende Retsmidler, anses med Bøder fra 40 til 400 Kr. (§§ 146 og 149). For at have brugt opdigtede Udsættelsesgrunde eller andre Udflugter til at forhale Sagen straffes en Part med Bøder fra 20 til 400 Kr., en Sagfører med Bøder fra 80 til 800 Kr. (§§ 147 og 150). For anden Efterladenhed i at fremme Retslaget samt for skodesløs eller forsonnelig Afværd i Udførelsen af Retslaget straffes en Sagfører med Bøder fra 20 til 400 Kr. (§ 151). Samtlige de i §§ 146—153 „omhandlede Straffe idømmes paa Embeds Vegne, naar Retten af det i Sagen foregaaede kan

stønne, at Betingelserne for Straffens Anvendelse ere til Stede“ (§ 153).

De Rivninger mellem Parterne og Sagførerne paa den ene Side og Retten eller sammes Formand paa den anden Side, der synes ikke sjelden at maatte blive en uundgaaelig Følge af den Dommeren i Lovforslaget tillagte indgribende Procesledning og deraf flydende Ret til at indblande sig i Sagens Førelse, samt det til Rettens Naadighed stillede ovenfor skitserede Straffesystem, vilde, om saadanne Bestemmelser bleve ophøjede til Lov, utvivlsomt sanktionere et fuldkomment Luneherredømme og Dommerdespoti over Parter og Sagførere, der maatte betage disse enhver Frimodighed og Uafhængighed til største Skade for Rettens tilbørlige og retfærdige Pleje. Lovforslaget synes end ikke at have haft en Anelse om den Fare, som her truer, og som erfaringsmæssigt ender med at lukke Retsplejen for de hæderlige Borgere. Og dog havde det været let ved Udarbejdelsen for Lovforslaget, under hvilken man paa andre Omraader har med saa stor Føretærlighed set hen til Retsudviklingen i Tyskland, ogsaa der at studere de sørgelige Følger af Dommerdespotiet, i hvilket man i Tyskland har gennemgaaet et mangedaartigt og pinligt Kursus, men med Alvor og med Held har bestræbt sig for at komme bort fra. En udførlig Fremstilling heraf vilde langt overstride, hvad der med Føje her kunde kræves af os. Vi indskrænke os derfor til at citere et Par Udtalelser af ansete tyske Jurister. I en Afhandling af v. d. Nahter, der findes i Archiv für die civilistische Praxis, Bind 11, S. 309, hedder det: „Det er værd at lægge Mærke til, at medens de Nationer, hvem man tillægger den største offentlige Dømmelse, at medens de franke og engelske Love overalt aande Nægtelse for Advokaturen, gøre de tyske lige det modsatte“. „Hvo der kender“, skriver Mittermaier i samme Bind S. 134, „den sørgelige Tilstand, i hvilken Tysklands Advokatstand befinder sig, fornemmelig ved Lovgivningens Skyld og paa Grund af mange Domstoles sanktionerede Luneherredømme over Advokaterne, kan kun med Længsel se en Reform i Møde, ved hvilken der stiles de retssøgende Bistånd af værdige Advokater.“ I samme Bæft, Bind 31, S. 39, skildrer Fischer de sørgelige Følger af denne Tilstand, idet han blandt andet skriver: „Retsjalerne ere blevne Tumlepladser for de fletteste Klasser af Befolkningen, medens dennes egentlige Røerne, i hvis Midte netop den vigtigste og livligste Retsfærdsel bevæger sig, ganske har vænnet sig af med at betjene sig af Domstolene til